

Шапка А.В.

здобувач кафедри,

Університет державної фіскальної служби України

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

В історії державотворення інформація завжди займала визначальне місце і служила основою для прийняття рішень на всіх рівнях та етапах розвитку суспільства та держави. За образним висловом академіка Берга А.І., «інформація проникає у всі пори життя людей і суспільства, а життя неможливе в інформаційному вакуумі». Тож, перехід до інформаційного суспільства обумовлює необхідність захищати всіма доступними юридичними засобами і правовими інститутами право громадян на інформацію. Одним з них є адміністративна відповідальність за інформаційні порушення.

Формулюючи поняття «адміністративне правопорушення», Кодекс України про адміністративні правопорушення від 24 грудня 1984 р., (далі – КУпАП) як його невід’ємну ознаку визнав адміністративну караність діяння, тобто обов’язкове настання адміністративної відповідальності особи, яка вчинила адміністративне правопорушення.

Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ визнав установлену законодавством відповідальність за інформаційні правопорушення невід’ємною гарантією забезпечення права особи на інформацію [1], що під іншим кутом зору може розглядатися як невідворотність покарання за ці правопорушення.

У межах інформаційної сфери адміністративна караність, як ознака правопорушень, віддзеркалює правову реакцію держави на вчинене діяння (дію чи бездіяльність), покладає на правопорушника негативні наслідки застосування санкцій адміністративно-деліктних норм як результату вчиненого правопорушення [2, с. 123].

За вчинення адміністративних правопорушень у сфері забезпечення інформаційної безпеки органів Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України) законодавство припускає різні форми покарання правопорушників – як за кількісними та якісними властивостями, так, і за характером впливу на поведінку порушника.

Серед дослідників проблематики адміністративних правопорушень у сфері забезпечення інформаційної безпеки ДФС України найбільшу підтримку одержав погляд, відповідно до якого, зважаючи на немайнову природу інформації, її придатність до необмеженого тиражування, часту не пов’язаність з матеріальним носієм або безпосереднім власником,

здатність до зміни як за змістом, так і за формою, найбільш поширеними видами за адміністративні правопорушення у сфері забезпечення інформаційної безпеки ДФС України є майнові покарання, передусім штрафні [3, с. 9].

Інформаційне законодавство України (представлене Законами України «Про інформацію», «Про телебачення і радіомовлення», «Про захист персональних даних», «Про доступ до публічної інформації»), а саме положення стосовно відповідальності, побудоване за принципом визначення лише диспозиції правопорушень. Тому відсутність санкцій, здебільшого, негативно впливає на сумлінність виконання норми, оскільки відсутність нормативно-правового регулювання призводить до досить хаотичного та несистемного характеру правовідносин. Таким чином, підкреслюється важливість адміністративної відповідальності у сфері забезпечення інформаційної безпеки ДФС України та її закріплення КУпАП.

Підставою для виникнення адміністративної відповідальності за інформаційні правопорушення є здійснення суб'єктом (учасником) інформаційних правовідносин правопорушення у сфері забезпечення інформаційної безпеки ДФС України.

Суб'єктами інформаційних правопорушень є, як правило, посадові та службові особи, що мають доступ до відповідної інформації; громадяни, які є суб'єктами податкових правовідносин; посадові особи підприємств, установ, організацій; суб'єкти первинного фінансового моніторингу тощо.

У якості об'єктів можуть виступати відносини у сфері забезпечення інформаційної безпеки ДФС України, законодавчо встановлених правил створення, збереження і використання Архівного фонду України і архівів ДФС України, відносини у сфері встановленого правового режиму розповсюдження відомостей, що становлять державну, комерційну, службову таємницю, а також конфіденційної інформації тощо.

Адміністративна відповідальність за інформаційні правопорушення міститься у різних главах КУпАП та передбачена наступними статтями 148-5, 163-5, 163-9, 163-11, 164, 164-3, 164-12, 164-14, 166-4, 166-9, 166-10, 184-2, 186-3, 188-5, 188-11, 188-14, 188-18, 188-32, 188-35, 188-36 тощо [4].

Що стосується актуальних проблем та напрямків вдосконалення досліджуваного питання, то по-перше, варто сказати, що такий вид адміністративних стягнень за інформаційне правопорушення у сфері забезпечення інформаційної безпеки ДФС України як штраф не відповідає заподіяній шкоді та реаліям сьогодення. Тобто, має місце нівелювання виховної та профілактичної функцій.

По-друге, на законодавчому рівні з'являються нові нормативно-правові акти, які стосуються правових та організаційних засад у сфері

забезпечення інформаційної безпеки ДФС України, у тому числі відповідальності. Тому виникає необхідність узгоджувати такі положення з уже існуючими шляхом внесення доповнень до останніх.

Таким чином, адміністративна відповідальність у сфері забезпечення інформаційної безпеки ДФС України – це застосування до винної особи, яка вчинила правопорушення, заходів впливу, передбачених санкцією порушеної норми інформаційного права в певному регламентованому порядку. Вона є елементом системи інформаційного правопорядку, який складає правовий фундамент інформаційного суспільства. При цьому, значне підвищення ролі інформації в сучасному суспільстві надзвичайно актуалізує питання адміністративної відповідальності у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ // [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
2. Максимов И. В. Административные наказания / И. В. Максимов. – М.: Норма, 2009. – 466 с.
3. Савчишкин Д. Б. Административная ответственность в области связи и информатизации : автореф. дис. канд. юрид. наук / Д. Б. Савчишкин. – М., 2011. – 16 с.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х // [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.